§ 114
Yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet
RS 2021-0260

Ärendebeskrivning
Miljödepartementet har inkommit med en promemoria där ett antal lagförslag tagits fram i syfte att förbättra det svenska genomförandet av Miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet (MKB). Förändringen berör flera lagar, bland annat miljöbalken, och innebär exempelvis att vid prövning av om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan så ska den prövande myndigheten göra detta genom ett formellt beslut.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Sammanfattning av promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet
Trafiknämndens yttrande den 20 april 2021
Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 22 april 2021

Yrkanden
Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 2 juni.

Beslut
Regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet d.nr M2021/00596.

Expedieras till
Akten
Miljödepartementet
Trafiknämnden
Tillväxt- och regionplanenämnden

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2021-06-02

RS 2021-0260

Regionstyrelsen

Yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet

Föredragande regionråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Miljödepartementet har inkommit med en promemoria där ett antal lagförslag tagits fram i syfte att förbättra det svenska genomförandet av Miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet[1] (MKB). Förändringen berör flera lagar, bland annat miljöbalken, och innebär exempelvis att vid prövning av om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan så ska den prövande myndigheten göra detta genom ett formellt beslut.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet d.nr M2021/00596.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrådsberedningen instämmer i regiondirektörens tjänsteutlåtande och vill i övrigt anföra följande:

Regionrådsberedningen ser generellt positivt på att det har genomförts en översyn av lagförslagen i miljöbalken, där flera förtydliganden föreslås som bör bidra till tydligare hantering av lagkraven hos olika instanser. De föreslagna lagändringarna kan på lång sikt bidra till en mer effektiv resursanvändning och samordning i pågående infrastrukturella projekt i regionen och bidra till att vision och målen i RUFS 2050 uppnås.

Regionrådsberedningen ser dock att de föreslagna förändringarna under en övergångsperiod kan leda till att prövningsprocesserna tar längre tid. Lagförslagen ökar bland annat kraven på kommunerna när fler verksamheter omfattas av anmälningsplikt och att kraven på underlag och dokumenterad egenkontroll skärps. Regionrådsberedningen vill poängtera vikten av att tiden för prövningsprocesserna inte förlängs.

Beslutsunderlag
1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet
3. Trafiknämndens yttrande den 20 april 2021
4. Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 22 april 2021

Irene Svenonius

Gustav Hemming

Regionledningskontoret
Jenny Kaleinek

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-06

RS 2021-0260

Regionstyrelsen

Yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet d.nr M2021/00596.

Sammanfattning

Miljödepartementet har inkommit med en promemoria där ett antal lagförslag tagits fram i syfte att förbättra det svenska genomförandet av Miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet[1] (MKB). Förändringen berör flera lagar, bland annat miljöbalken, och innebär exempelvis att vid prövning av om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan så ska den prövande myndigheten göra detta genom ett formellt beslut. Lagförändringarna innebär även att dessa beslut ska tillgängliggöras för allmänheten, samt tydliggör allmänhetens möjlighet att överklaga. Vissa av förslagen syftar till att förtydliga genomförandet av avfallsdirektivet[2], och det föreslås att återvinning av ickefarligt avfall för anläggningsändamål som inte omfattas av tillståndsplikt ska omfattas av anmälningsplikt.

Regionledningskontoret anser att det är positivt att förändringar i lagstiftning föreslås som förtydligar olika beslutssteg och som kan bidra till en tydligare hantering av lagkraven hos olika tillsynsmyndigheter. Däremot har regionledningskontoret synpunkter på de undantag från anmälningsplikt som föreslås för naturliga, icke-förorenade massor. Lagförslaget riskerar att försvåra möjligheterna att återanvända massor, vilket leder till ökade ledtider och därmed ökade kostnader, som i sin tur kan leda till att viktiga anläggningsprojekt inom kollektivtrafiken försenas och fördyras.

Bakgrund
Miljödepartementet har remitterat en promemoria, ”Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet” till Region Stockholm.

MKB-direktivet innehåller bestämmelser som ska säkerställa att en systematisk bedömning av miljöpåverkan genomförs för projekt som på grund av sin art, storlek eller lokalisering medför en betydande miljöpåverkan.

Remissen lämnar förslag på ändringar av miljöbalk (1998:808), förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899), förordningen om deponering av avfall (2001:512), miljöprövningsförordningen (2013:251), avfallsförordningen (2020:614), väglagen (1971:948), lagen om inrättande, utvidgningen och avlysning av allmän farled och allmän hamn (1983:293), lagen om byggande av järnväg (1995:1649), förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (1998:940) och miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Förslagen i promemorian har tagits fram i syfte att förbättra det svenska genomförandet av MKB-direktivet, då EU-kommissionen menar att Sverige i vissa avseenden har genomfört direktivet på ett felaktigt sätt. Det har resulterat i förslag som bland annat reglerar en prövande myndighets skyldighet att redovisa sina slutsatser i ett formellt beslut då en verksamhet antas medföra betydande miljöpåverkan. Lagförändringarna betonar även att dessa beslut ska tillgängliggöras för allmänheten, samt tydliggör allmänhetens möjlighet att överklaga. Promemorians förslag innebär även att miljöpåverkan från fler miljöfarliga verksamheter[3] än i dag ska prövas, medan andra verksamheter[4] får regellättnader och prövas från fall till fall.

Vissa av förslagen syftar till att förtydliga genomförandet av avfallsdirektivet, som reglerar anmälnings- och tillståndsplikt för olika typer av verksamheter. Förslagen i promemorian innebär bland annat att all behandling av icke-farligt avfall för anläggningsändamål, som inte är tillståndspliktig, ska vara anmälningspliktig oavsett risk. Ett undantag införs för åtgärder som vidtas med icke-förorenad jord och annat icke-förorenat naturligt förekommande material som schaktats ur i samband med en byggverksamhet. Undantaget gäller dock bara för massor som ska användas ”*i sitt naturliga tillstånd*” vilket förtydligas med till exempel jord, sten, grus och berg som inte har bearbetats, till exempel genom krossning eller annan mekanisk bearbetning.

Förslagen till ändring i miljöprövningsförordningen träder i kraft den 1 oktober 2021 och övriga förslag den 1 juli 2022.

Ärendet har remitterats till trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden samt tillväxt- och regionplanenämnden. Trafiknämnden och tillväxt- och regionplanenämnden har lämnat yttranden.

Region Stockholms yttrande
Region Stockholm yttrar sig över Promemoria Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (M2021-00260) utifrån sin roll som regionalt utvecklingsansvarig samt som byggherre för byggnation av hälso- och sjukvårdsfastigheter och utbyggnad av kollektivtrafiken, då förslagen i promemorian kommer att påverka Region Stockholm utifrån dessa verksamhetsområden.

Region Stockholm anser att det är positivt att förändringar i lagstiftning föreslås som syftar till att förtydliga olika beslutssteg, och bidra till en tydligare hantering av lagkraven hos olika tillsynsmyndigheter. Det blir tydligare för verksamhetsutövare vilka regler som gäller samtidigt som det bidrar till en effektiv resursanvändning och samordning i pågående infrastrukturprojekt i länet. De lagförändringar som syftar till att offentliggöra beslut till allmänheten samt förtydliga möjligheten till överklagan, bidrar till att stärka den demokratiska insynen och möjligheten att påverka. Utökad möjlighet till överklagan medför dock en risk för långdragna processer och därmed risk för förseningar och fördyringar av Region Stockholms kollektivtrafikinvesteringar. Därtill ökar kraven på kommunerna när fler verksamheter omfattas av anmälningsplikt, vilket också kan leda till längre prövningsprocesser. För att motverka ökad administration, förseningar och fördyringar anser Region Stockholm att det är mycket viktigt att implementeringen av föreslagna lagförändringar sker på ett effektivt sätt.

Region Stockholms anläggningsprojekt syftar bland annat till att bygga ut en kollektivtrafik som bidrar till ett miljömässigt hållbart transportsystem. I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, är ett av delmålen att öka kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna. Ett bidrag till delmålet är bland annat stora investeringar i utbyggnad av tunnelbanan, vilket medför en omfattande hantering av massor.

Gällande hantering av massor innebär det remitterade förslaget att icke-förorenad jord och annat icke-förorenat naturligt förekommande material som schaktas ur i samband med en byggverksamhet ska undantas anmälningsplikt, under förutsättning att de används ”*i sitt naturliga tillstånd*”. Detta medför att det krävs en anmälan så fort massorna på något sätt bearbetas för att fungera som anläggningsmaterial. I Region Stockholms anläggningsprojekt är det sällan material direkt kan användas ”i

sitt naturliga tillstånd" vilket innebär att cirkulär hantering av massor kommer att försvåras i projekten. Ett av skälen för att införa begreppet "i sitt naturliga tillstånd" anges vara den kvävebelastning som uppstår vid sprängning (från sprängmedel) av bergmassor, men här finns redan annan skyddande lagstiftning på plats för att förhindra oacceptabel omgivningspåverkan.

Region Stockholm anser att naturliga, icke-förorenade massor inte ska hanteras via undantag i miljöprövningsförordningen, vilket blir konsekvensen av de föreslagna ändringarna. Naturliga, icke-förorenade massor kan förslagsvis istället hanteras via krav på kvalitetskontroll för återanvändning bygg och anläggningsprojekt. De föreslagna förändringarna gällande massor riskerar att bidra till en omfattande tillståndsprocess, förseningar och därmed högre anläggningskostnader, vilket kan leda till att investeringar i kollektivtrafik, och en nödvändig omställning av transportsystemet, inte kan realiseras.

Region Stockholm vill också uppmärksamma Miljödepartementet på Region Stockholms yttrande över promemorian Ordning och reda på avfallet (M2021/00207), vars föreslagna förändringar avseende massahantering hör samman med denna promemoria, och att perspektiven i dessa båda ärenden ska hanteras samlat.

Ekonomiska konsekvenser
De föreslagna förändringarna, framför allt avseende massahantering, riskerar att leda till ökade kostnader för utredning, administration och miljöprövning för Region Stockholm. De innebär också risk för utdragna tidplaner för kollektivtrafikinvesteringar.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Hanna Wiik
Hållbarhetsdirektör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet
2. Trafiknämndens yttrande den 20 april 2021
3. Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande den 22 april 2021

Beslutsexpediering

1. Miljödepartementet
2. Trafiknämnden
3. Tillväxt- och regionplanenämnden

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2021-05-06